

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2024.10.24. 9:00

Iskola, osztály: középiskola, 9. osztály

Iskola neve és címe: ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium, 1146 Budapest, Cházár András utca 10.

Tanít: Papp Gergely Sándor

Témakör megnevezése: Fejlődésünk társadalmi alapjai

Tanítási egység (téma) címe: Hazánk népsége, népesedési folyamatai és vándorlása

Az óra (jellemző) típusa: Új anyag feldolgozása

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- **Ismeretbővítés:** A tanulók megismerik a hazánk népesedési folyamatait és a népség alakulását.
- **Elemzőképesség fejlesztése:** A tanulók képesek lesznek megérteni a népség változás okait.
- **Környezeti tudatosság növelése:** A tanulók megértik a népsűrűség okozta környezeti károkat.
- **Térképhasználati készségek fejlesztése:** A tanulók gyakorolják a térképolvasást és a demográfiai adatok elemzését, hogy megértsék a népség változásait, illetve a népsűrűség területi elhelyezkedését.
- **Kritikus gondolkodás elősegítése:** A tanulók kritikusan megvizsgálják, hogy a nemzetiségek és a vallási felekezetek hogyan oszlanak el az országban és ennek milyen társadalmi háttere van.

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- **Térbeli gondolkodás fejlesztése:** A tanulók képesek lesznek összekapcsolni a földrajzi térben lezajló átalakulási folyamatokat, felismerve a népség változásait.
- **Adatfeldolgozási és elemzőképesség fejlesztése:** A tanulók megadott adatokat elemeznek, hogy megértsék a vallási felekezetek számait, ezt képesek ábrázolni és megérteni.
- **Digitális készségek fejlesztése:** A tanulók megfigyelik és megértik az online eszközök, a KSH mozgó korfáját.

2.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- **Társadalmi érzékenység fejlesztése:** Vallási és nemzetiségi sokszínűség feltárása, okainak megismerése és elfogadása.
- **Önállóság fejlesztése:** A tanulók bátorítást kapnak arra, hogy önállóan gondolkodjanak.
- **Nyitottság és elfogadás terjesztése:** A tanulók a különböző vallásokhoz és nemzetiségekhez elfogadóbbak lesznek.
- **Helyi identitás és hagyománytisztelet erősítése:** -
- **Kritikai és etikai gondolkodás fejlesztése:** A tanulók képesek lesznek kritikusan értékelni a modern gazdasági és a társadalmi folyamatok hatásait, az ő életükre is.

2.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új: belföldi és nemzetközi vándorlás, ingázás.
- megerősítendő: népség, népsűrűség, természetes fogyás és szaporodás, vándorlás.

b. Folyamatok:

- új: elöregedő társadalom.
- megerősítendő: elvándorlás, népesedési folyamatok.

c. Összefüggések:

- új: a népség eloszlása a természetföldrajzi tényezők függvényében, történelmi nemzetiségek

- helybeli eloszlása.
- megerősítendő: -
  - d. Fejlesztendő készségek, kompetenciák (mit, mivel?):
    - térbeli gondolkodás/adatfeldolgozás/elemzőképesség/digitális készség: Mozgó KSH korfa.
  - e. Főbb tanulói tevékenységek: egyéni munka, pármunka.

3. Szemléltető és munkaeszközök

Powerpoint, laptop, feladatlapok, füzet, toll.

4. Felhasznált irodalom

Földrajz tankönyv, 9-10. évfolyam, I. kötet

Földrajzi atlasz (kiadja: Oktatási Hivatal)

5. Mellékletek jegyzéke

A dokumentum alján helyezkednek el.

Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
1	Az osztály köszöntése.	-	-	-	-
2-4'	Magyarország népessége és népsűrűsége. Tanári magyarázattal a népesség változásának alakulása (+ábra). A tanulók egyénileg kiszámolják Magyarország népsűrűségét. (1. melléklet)	ismeretszerzés tényanyag- feldolgozás	megbeszélés szemléltetés feladatmegoldás	frontális és egyéni munka	PPT, 1. melléklet
5-11'	A tanóra második részletében a térképolvasás (népsűrűség és természetes szaporodás térképe) történik az Atlasz 12. oldalából. A térképolvasás irányított gondolkodós kérdésekkel vezetem. (2. melléklet)	ismeretszerzés tényanyag- feldolgozás	megbeszélés szemléltetés feladatmegoldás	egyéni munka	2. melléklet kérdései papír alapon, toll, füzet
12-18'	Magyarország népességének változásainak okai pármunkával feldolgozva. (3. melléklet)	ismeretszerzés	munkáltató módszer feladatmegoldás	pármunka	3. melléklet kérdései papír alapon, toll, füzet
19-23'	Magyarországi korfa átbeszélése és a digitális mozgó korfájának megfigyelése és a kérdésekre való válaszolás. A tanuló felismeri, hogy a népességben vannak negatív vagy pozitív arányba változó egy-egy történelmi korszakok (4. melléklet.)	ismeretszerzés	szemléltetés munkáltató módszer feladatmegoldás	frontális munka egyéni munka	PPT, 4. melléklet
24-29'	Belföldi és nemzetközi vándorlás és az ingázás fogalmának tisztázása lyukas szöveg alapján (5. melléklet)	ismeretszerzés	munkáltató módszer feladatmegoldás	egyéni munka	5. melléklet kérdései papír alapon, toll, füzet
30-38'	Nemzetiségek Magyarországon. Előzetesen megtippelik, hogy melyik nemzetiségek élnek a legnagyobb számban. Majd az ábra segítségével megnézzük és feltárjuk röviden a történelmi okait. (6. melléklet)	ismeretszerzés	szemléltetés munkáltató módszer feladatmegoldás	egyéni munka	PPT, 6. melléklet kérdései papír alapon, toll, füzet
39-43'	Vallási sokszínűség átbeszélése és egy kördiagramon való ábrázolása Magyarországon. (7. melléklet)	ismeretszerzés tényanyag- feldolgozás	szemléltetés munkáltató módszer feladatmegoldás	egyéni munka	PPT, 7. melléklet kérdései papír alapon, toll, füzet
44-45'	Az óra anyagának rendszerezése tanári magyarázattal.	rendszerezés	megbeszélés	frontális munka	PPT, laptop

1. melléklet:

A népesség változásának alakulása az ábra segítségével:

Népsűrűség kiszámolásához adatok:

Magyarország (2024)

népességszám: 9 584 627 fő.

terület: 93 026 km².

2. melléklet:

Népsűrűség kérdései:

1. Mely területeken található a legnagyobb népsűrűség Magyarországon, és miért gondolod, hogy ezeken a helyeken élnek többen?

2. Milyen gazdasági tényezők befolyásolhatják a népsűrűséget egy adott régióban?

3. Hogyan befolyásolja a népsűrűség a környezeti terhelést (pl. levegőminőség, zajszennyezés, zöldterületek)? Találsz példát erre a térképen?

Term. szaporodás kérdései:

1. Mely területeken figyelhető meg Magyarországon a legnagyobb természetes szaporodás, és mit gondolsz, miért van ez így?

2. Milyen következményekkel járhat egy adott terület számára, ha a természetes szaporodás negatív? Mely területeken figyelhető meg ez a jelenség?

3. Milyen kapcsolat lehet a népsűrűség és a természetes szaporodás között Magyarország különböző területein?

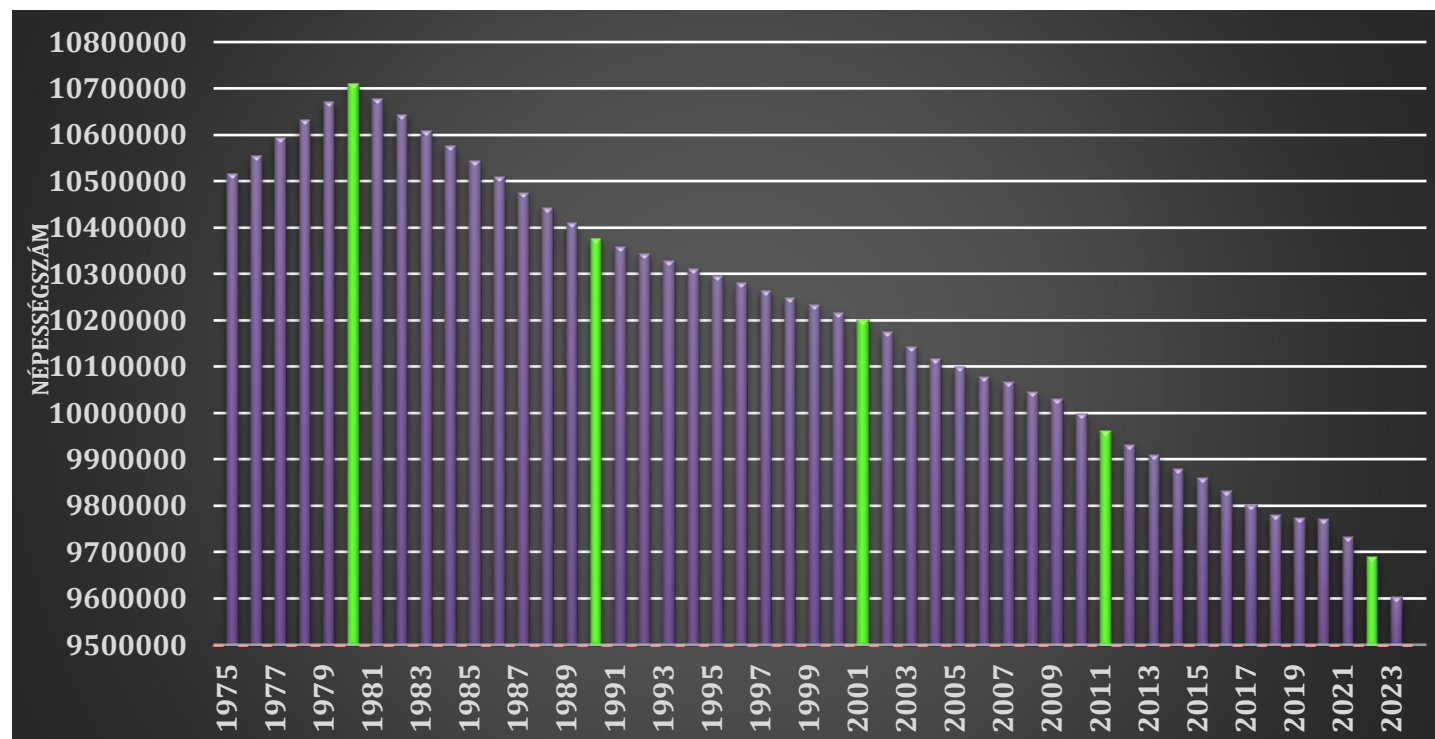
3. melléklet:

Magyarország népességének csökkenése

1. Milyen tényezők állnak a népesség csökkenésének mögött?

2. Miután azonosítottátok beszéljétek meg, hogy melyik tényező lehet a legerősebb. Miért?

3. Már az előző feladatban megbeszéltük, hogy milyen következményekkel járhat a természetes fogyás Magyarországon. Ötleteljétek és írjátok 2-3 megoldást, amivel meg lehetne szüntetni ezt a problémát. Milyen intézkedések segíthetnek növelni a népességet?

4. melléklet:

Animált digitális korfa (2024): <https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/orszag.html>

1. Az elmúlt 150 évben a korfán több „bemélyedést” is láthattál. Melyek voltak ezek?

2. Hogyan alakult a férfiak és nők aránya a különböző életkorokban? Az idősebb korosztálynál mit tapasztalsz a nemi arányok tekintetében?

5. melléklet:

..... nevezzük a népesség lakóhely elhagyásával járó mozgást. A vándorlásnak van ..... (országhatáron belüli) és nemzetközi (országok közötti) változata. A belföldi vándorlásnak fő oka lehet a .....- és a munkahely-változtatás. Az elköltözések nagy része megyén belül történik. Míg az előző évtizedekben a ....., illetve a városokba való tömeges bevándorlás volt a jellemző, az utóbbi években pedig ez a tendencia ..... Ma a falvakba, a városok környékére költöznek többen. Az ingázás általában belső népességmozgás, de történhet ..... országba is, amelynél rendszeres időközönként utaznak a ..... és lakhely között.

6. melléklet

Kérdések: Melyik nemzetiségnél a legmagasabb az 0–14 éves korosztály aránya, és mit gondolsz, mi lehet ennek az oka?

A roma és a német nemzetiségek milyen történelmi folyamatok során telepedtek le Magyarországon?

Hogyan magyaráznád, hogy bizonyos nemzetiségeknél (pl. a németeknél) az idősebb generációk nagyobb arányban vannak jelen?

7. melléklet:

Kördiagram elkészítéséhez a szöveg: 2022-ben a legfrissebb népszámláláskor Magyarországon 9 603 634 fő élt. Ebből 2 886 619 fő katolikus, 943 982 fő református, 176 503 fő evangélikus, 194 387 egyéb felekezethez, 1 549 610 fő semmilyen felekezethez nem tartozik, míg 3 852 533 fő nem válaszolt.

Százalék

